Robert Czub

WYSTAWA MALARSTWA POLSKIEGO W GOSTYŃSKIM GIMNAZJUM (27 SIERPNIA – 4 WRZEŚNIA 1932 ROKU)

W dwudziestoleciu międzywojennym Gimnazjum w Gostyniu było nie tylko ważną placówką oświatową, cieszącą się powszechnym uznaniem, ale także miejscem znaczących wydarzeń kulturalnych. Do nich zaliczyć należy między innymi „Wystawę malarstwa polskiego" zorganizowaną w auli gimnazjalnej od 27 sierpnia do 4 września 1932 roku. Wiemy o niej stosunkowo dużo za sprawą ośmiu artykułów opublikowanych na łamach „Orędownika Gostyńskiego". Dochód ze sprzedaży biletów zamierzano przeznaczyć na budowę szkolnej sali gimnastycznej.

Pierwsza zapowiedź tego ważnego wydarzenia kulturalnego pojawiła się w „Orędowniku Gostyńskim" w numerze 59 z 27 lipca 1932 roku w artykule zatytułowanym *Wystawa Malarzy polskich* napisanym przez redaktora posługującego się inicjałami „xy". Najprawdopodobniej pod tymi literkami krył się Władysław Kołomłocki. W tekście poinformowano, że zamierza się w Gostyniu urządzić wielką wystawę obrazów polskich mistrzów. Miejscem ekspozycji będzie aula gimnazjalna. Powołano już Komitet Wystawowy w składzie: ksiądz Franciszek Olejniczak – dyrektor Gimnazjum, ksiądz Władysław Służałek – superior Kongregacji Oratorium świętego Filipa Neri na Świętej Górze, Tekla Potworowska z Goli, Władysław Stachowski – dyrektor Banku Pożyczkowego w Gostyniu, Lucjan Michałowski – poznański

architekt, Władysław Kołomłocki – profesor gimnazjalny oraz Ludwik Sehr – artysta malarz z Gostynia.

Kolejne informacje o wystawie malarstwa zamieszono w „Orędowniku Gostyńskim" numer 65 z 17 sierpnia 1932 roku w artykule zatytułowanym *Termin Wystawy malarzy polskich* oraz w numerze 66 z 20 sierpnia 1932 roku w tekście *Wystawa Malarzy Polskich w Gostyniu*. Redaktor informował w nich, że będzie to spektakularna impreza, jakiej nie powstydziłby się nawet Poznań. Na ekspozycji mały bowiem pojawić się dzieła naprawdę wybitnych polskich malarzy: Teodora Axentowicza, Józefa Brandta, Józefa Chełmońskiego, Juliusza Fałata, Aleksandra Gierymskiego, Józefa i Wojciecha Kossaków, Jacka Malczewskiego, Jana Matejki, Jana Stanisławskiego, Wojciecha Weissa, Michała Wywiórskiego. Zamierzano też pokazać prace plastyczne lokalnych artystów. Komitet Organizacyjny Wystawy zabiegał o kolejne dzieła praktycznie do otwarcia imprezy.

Nawet jeśli ostatecznie nie udało się pozyskać prac wszystkich artystów z przedstawionej listy, to plany ekspozycji były imponujące. W auli gostyńskiego Gimnazjum rzeczywiście pojawiły się arcydzieła. Dla dzisiejszego historyka rzeczą równie ważną jest fakt, że zgromadzone prace pochodziły wyłącznie z regionu. Dowodzi to, jakimi zasobami kulturowymi dysponowali w okresie międzywojennym mieszkańcy ziemi gostyńskiej. Okoliczne dwory, plebanie i domy bogatych mieszczan kryły często prawdziwe narodowe skarby.

Następne artykuły zapowiadające wielką wystawę zamieszczono w numerze 67 „Orędownika Gostyńskiego" z 24 sierpnia oraz numerze 68 z 27 sierpnia, dostarczając garść dodatkowych informacji. W lokalnej prasie informowano, że gostynianie będą świadkami jednego z największych wydarzeń kulturalnych w historii miasta.

Gimnazjum w Gostyniu w dniu otwarcia wystawy

Uroczyste otwarcie „Wystawy malarstwa polskiego” w gmachu Gimnazjum Miejskiego w Gostyniu odbyło się w sobotę, 27 sierpnia 1932 roku, o godzinie 11.00. Wśród licznie zebranych gości znaleźli się: Juliusz Wolfarth – starosta gostyński, Karol Krawczyk – burmistrz Gostynia, Roman Sura – przewodniczący Rady Miejskiej w Gostyniu, ksiądz prałat doktor Nikodem Edwin Mędlewski – proboszcz parafii farnej pod wezwaniem św. Małgorzaty w Gostyniu, ksiądz Władysław Służałek – superior filipinów, ksiądz dziekan Zdzisław Zakrzewski –proboszcz parafii w Dolsku, Mieczysław Hejnowicz – członek Magistratu, senator Stanisław Karłowski, Tekla i Edward Potworowscy z Goli, Kurnatowscy z Dusiny, Zofia Rostworowska z Gębic, Aleksandra Bukowiecka z Cichowa, Maria Lossow z Grabonoga oraz miejscowi artyści Karol Prausmüller i Ludwik Sehr. O tym informował „Orędownik Gostyński” numer 69 w artykule *Otwarcie Wystaw Malarzy Polskich w Gostyniu.*

Do zgromadzonych przemówił dyrektor Gimnazjum Miejskiego ksiądz Franciszek Olejniczak, podkreślając życzliwość i przychylność osób, które przekazały dzieła sztuki na potrzeby wystawy. Osobne podziękowanie złożył architektowi Lucjanowi Michałowskiemu i artyście malarzowi Karolowi Prausmüllerowi, którzy przyczynili się do estetycznego i fachowego rozmieszczenia obrazów w auli Gimnazjum oraz w kilku innych pomieszczeniach. Po podziękowaniach otworzył wystawę, prosząc wszystkich, by zachęcali znajomych do zwiedzania i korzystania z nadarzającej się okazji obejrzenia dzieł malarzy polskich.

Fragment ekspozycji

Na ekspozycji zgromadzono 331 prac. Wśród nich znalazły się ostatecznie: szkice Jana Piotra Norblina, karykatury Aleksandra Orłowskiego, prace Artura Grottgera, Józefa Mehoffera, Wojciecha Weissa, Jacka Malczewskiego, Józefa Chełmońskiego oraz Józefa i Wojciecha Kossaków. Zwolennicy pejzażu podziwiali obrazy Aleksandra Augustynowicza, osobną salę poświęcono twórczości Michała Wywiórskiego, mroczne uliczki Paryża podziwiali zwiedzający na obrazach Aleksandra Gierymskiego. Zaprezentowano szkice Jana Matejki i kolorowe prace Leona Wyczółkowskiego. Prawie całą ścianę zajęły prace Jacka Malczewskiego, a także jego ucznia Vlastimila Hoffmana. Na wystawie znalazły się dzieła związane z regionem gostyńskim, podziwiano prace Ludwika i Jana Mycielskich, Kazimierza Szolca, Franciszka Ksawerego Bujakiewicza, Ludwika Sehra i Wacława Boratyńskiego. Pisano o tym szczegółowo w artykule *Wystawa Malarzy Polskich w Gostyniu,* zamieszczonym na pierwszej stronie „Orędownika Gostyńskiego" numer 70 z 3 września 1932 roku.

W niedzielę, 28 sierpnia, Przemysław Michałowski, syn poznańskiego architekta, wygłosił odczyt „Dzieje malarstwa polskiego". W sobotę, 3 września, swoją obecnością zaszczycił wystawę wojewoda poznański hrabia Roger Adam Raczyński, który o godzinie 10.00 przyjechał w towarzystwie sekretarza Rakowskiego przed siedzibę starostwa. Po przeprowadzeniu lustracji starostwa, Wydziału Powiatowego i Powiatowej Kasy Oszczędności, w towarzystwie starosty Juliusza Wolfartha udał się do Gimnazjum Miejskiego, gdzie na schodach powitał go ksiądz Franciszek Olejniczak. Zebrana młodzież wzniosła na jego cześć okrzyk i odśpiewała hymn państwowy. Po zwiedzeniu wystawy oraz budowy sali gimnastycznej wykonano wspólną fotografię przed gmachem szkoły. Następnie wszyscy powrócili do siedziby starostwa na przyjęcie wydane przez starostę na cześć wojewody poznańskiego.

Wystawa prezentowana była w auli gimnazjalnej i czterech innych salach. Zwiedziło ją kilka tysięcy osób, nie tylko z Gostynia i okolicy, ale także z odleglejszych zakątków Wielkopolski. W ówczesnej prasie mówiono nawet o „oblężeniu". Podziwiać obrazy polskich mistrzów przybyły między innymi wycieczki z Rawicza, Kościana, Poznania, Leszna. Ponadto do Gimnazjum przyjechali nauczyciele oraz dyrektorzy i uczniowie szkół powiatu gostyńskiego. O „Wystawie malarstwa polskiego" głośno było w całej Polsce, poznańska, warszawska i krakowska prasa pisała o niezwykłości tej ogromnej wystawy.

Ostatecznie ekspozycję zamknięto w poniedziałek, 5 września, w godzinach przedpołudniowych. Wszystkie te informacje znalazły się w artykule *Zamknięcie Wystawy Malarzy Polskich,* jaki opublikowany został na łamach 71 numeru „Orędownika Gostyńskiego" z 7 września 1932 roku.

Wizyta wojewody poznańskiego w Gostyniu.
Stoją od lewej: Tekla i Edward Potworowscy z Goli, wojewoda poznański
hrabia Roger Adam Raczyński (z laseczką i kapeluszem w ręku),
za nim burmistrz Karol Krawczyk, NN, prof. Władysław Kołomłocki,
ksiądz Franciszek Olejniczak, ksiądz Nikodem Mędlewski, NN,
starosta gostyński Juliusz Wolfarth, NN, ksiądz Władysław Służałek, superior filipinów.
(3 września 1932 roku)

Bibliografia

(kl), *Z wystawy malarstwa polskiego w Gostyniu*, „Kurjer Poznański" 1932, nr 392.
Otwarcie Wystawy Malarzy Polskich w Gostyniu, „Orędownik Gostyński" 1932, nr 69.
Pamiętnik Michaliny i Władysława Kołomłockich 1930-1934, skan w zbiorach Muzeum w Gostyniu.
Termin Wystawy malarzy polskich, „Orędownik Gostyński" 1932, nr 65.
Tomaszewski Roman, *Gimnazjum i Liceum w Gostyniu. Kalendarium*, „Gimnazjum i Liceum w Gostyniu. Jednodniówka", Gostyń 1994.
xy [Władysław Kołomłocki], *Wystawa malarzy polskich*, „Orędownik Gostyński" 1932, nr 59.
Wystawa Malarstwa Polskiego w Gostyniu, „Orędownik Gostyński" 1932, nr 67.
Wystawa Malarzy Polskich w Gostyniu, „Orędownik Gostyński" 1932, nr 66.
Wystawa Malarzy Polskich w Gostyniu, „Orędownik Gostyński" 1932, nr 68.

Wystawa Malarzy Polskich w Gostyniu, „Orędownik Gostyński" 1932, nr 70.
Zamknięcie Wystawy Malarzy Polskich, „Orędownik Gostyński" 1932, nr 71.